

*Garrett Chatfield Pier (London):*

**Japán szent kincsei. Nikko — Tokugawa  
Ieyasu és Iemitsu szentélyei**



Garrett Chatfield Pier:

**JAPÁN  
SZENT  
KINCSEI**

*Nikko — Tokugawa Ieyasu  
és Iemitsu szentélyei*

1914

„Ne beszélj csodáról (kekko), míg nem láttad Nikkót.”  
(Japán közmondás)

Nikko-machi kis falu, melyet Shodo Shonin (735-817) alapított a vulkanikus Nikko-zan hegység lábánál, mely Shimotsuke tartomány északnyugati határa mentén húzódik. Eredetileg Niko-zan-nak nevezték, vagyis „üvöltő szél tépte hegyek”-nek, de Kobo Daisi megváltoztatta a nevét Nikko-zan-ra, azaz a „ragyogó Nap hegyei”-re, ahol a völgyekben elülnek a viharok. Mára a vidék egy álmos kis zuggá vált.

A helyet joggal csodálják az óriási japán cédrusokból álló fasora [fig.220, szugi, *Cryptomeria japonica*, színes kép, ld. még japán ciprus, hinoki, *Chamaecyparis obtusa*], valamint fatemplomai és a Tokugawa-dinasztia két, leghíresebb tagjának kicsi, de pompás sírszentélye miatt.



Az Ieyasu-mauzóleum felé haladva egy modern hídon kelünk át a zúgó Daiyagawa-folyó felett [Imaichi-nél], mely elpihen a Mihasi, a „Szent Vörös Híd” után, amelynek vaskos íve összeköti a kanyargó, sziklás folyópartokat. Meg kell említeni, hogy itt van az a híres hely, ahol Shodo Shonin átkelt a folyón, hogy megmássza a Nantaizan-t, és itt állt korábban a Jinja Daio, a Mély Homok Nagy Királyának szentélye. Az eredeti fahídat, melyet 1638-ban építettek, vastagon fedte a ragyogó [288] cinóbervörös lakkréteg. Mindenki előtt zárva volt, kivéve a sógunt, és évente csak kétszer kelhettek át rajta a zarándokok. Sokáig állt, mígnem 1902-ben elsodorta egy nagy áradás. Eredeti kinézetét Kano Tannyu (1602-1674) ecsetje nyomán ismerjük (fig.221), egy 1636-ban készült ötszínű makimono-festményről, amely Ieyasu életének különböző eseményeit ábrázolja.

Folytatva utunkat a hegyen, jobb felől hamarosan elérjük a Sambutsu-do-t, vagyis a „Három Buddha Csarnokát”. Ez egy nagy, kétemeletes faépület, mely kb. 25 évvel ezelőtt készült el, és vörös lakk díszíti. Három óriási, aranyozott faszobor ül benne, melyekről a templom a nevét kapta. A három főalak, melyek úgy tűnik 16-17. századiak, Senju Kwannon (jobbra), Amida (középen) és Bato Kwannon (balra), és kisebb istenségek szobrai veszik körül őket. Az oldalfolyosón balra Nikko alapítójának, Shodo Shonin-nak kisebb szobra látható, a jobb oldali falon egy nagy mandala-festmény függ, amely Dainichi-t, a bölcsesség és tisztaság istenét áb-

rázolja [az indiai Vairocana megfelelője, és a shintoista Tendai és Shingon szekták egyik fő istensége], körülötte 36 kisebb istenség alakjával. A templom mögött egy sor haragvó istenség faszobra áll. Közülük Fudo [ind. Vidyaraja] a világoskék testével, vörös hajával és fehér szájával, Ijanaten a zöld arcával és végtágaival, és Suiten a kék arcával, és a torz testükkel a démoni elrettentés kísérteties példái.

A közelben áll a Shoro, melynek mély és lágy hangú harangja még jelzi az órákat napkeltétől napnyugtáig. A Shoro mellett áll a Sorinto, a fekete rézoszlop. Eredetileg (1644) Ieyasu sírja közelében állították fel, de elmozdították 1650-ben. A két finomművű bronz [289] lámpást Tokyo, Osaka és Nagasaki kereskedői adományozták a templomnak 1648-ban.

Valamivel közelebb az Ieyasu-templomhoz, jobbra egy felfelé vezető lépcsősorhoz és egy nagy bronzkapuhoz (torii) érkezünk. A közelben áll a Kariden, vagy Átmeneti Szentély, egy hosszú, alacsony faépület, melyet gazdagon borít a vörös és fekete lakkréteg. Az épületbelső faragott és festett felületeit gazdagon díszítik a néhai Kano-iskola növényi, állati és madaras motívumai. A szőlőmotívum különösen nagyszerű.



A különböző udvarokat, melyek a Kara-mon-hoz [Holdfénykapu, színes kép fent] vezetnek, egy széles ösvényen lehet megközelíteni, melyeket a hatalmas japán cédrusok árnyékolják. Az Első Udvar egy hatalmas gránit *torii* alatt áthaladva érjük el, melyet Chikuzen daimyó-ja (nemesura) emelt 1618-ban. Az Előudvar fölé egy ötemeletes pagoda emelkedik [színes kép alább], egy kecses és gazdagon festett épület, mely 104 láb magasra nyúlik (kb. 31 m). Mérete vetekszik a cédrusokéval, melyek körülveszik, a templommal együtt. Az épületet 1659-ben emelték különleges módon, hogy megóvják a földrengésektől. Egy nagy, központi faoszlop köré épült, és minden sarkán további oszlopokkal erősítették meg. Ezek a tartóoszlopok nem a talajba süllyednek, hanem lapos kövek mélyedéseibe. A pagoda belsejében egy vörösre lakkozott emelvényen nem túl művészi 17. századi aranyozott faszobrok láthatók, Yakushi, Shaka,

Dainichi és Ashuku Nyorai szobrai. A famennyezetre krizantémokat festettek fehér alapon, és az öt belső oszlopot aranyozott vörös lakkréteg borítja. A pagodától egy kisebb lépcsősoron jutunk fel a zömökebb Nio-mon-hoz. Ezen áthaladva



[290] három, gazdagon díszített vörös épülethez érünk, melyeket jelenleg raktárnak használnák. Számos nagyszerű faragványukat és festett részleteiket Kano Tannyu és tanítványai hagyták jóvá. A nagy *koyamaki*-fát [ernyőszerű levélzetű fenyőfajta], melyet egy kökerítés vesz körbe, állítólag maga Ieyasu sógun hozta ide egy cserépben. Az épület mellett volt korábban Kitashira-kawa herceg lovának istállója, akinek császári gazdája a japán csapatok főparancsnokaként esett el Formosánál [Taiwan] 1895-ben. Az épület jelenleg raktár. Négyzetes gerendákból emelték, melyek kölapokon állnak. Meredek teteje, mint minden nikko-i tetőzet, rézborítású, az egyszerű díszítés kis, festett, áttört táblákból áll, melyek vörös és fehér peóniákat, és a három híres majom barna-fehér alakját ábrázolják (fig.222). Egyikük, amelyik a kezeivel befogja a szemét, Mizaru, aki „Nem lát rosszat”, a másik, amelyik a fülét fogja be Kikazaru, aki „Nem hall rosszat”, és a harmadik, amelyik a száját fogja be, Iwazaru, aki „Nem szól rosszat”. [mint tréfásan mondják, nem is tehetnek rosszat, mert a kezük el van foglalva; színes képek alább]



*A szent fehér ló*



*A Három Bölcs Majom híres ábrázolása*



Az elragadó kis Chodzuya-t, vagy Kōmedencét (fig.223) [színes kép] 1618-ban hozták ide Nabeshima daimyo-jának költségén. Tömör gránittömbből faragták, és a gyönyörű Somen-vízesés kristálytisza vize táplálja, mindig megtöltve a medencét a felső széléig. A befoglaló szentély gazdagon festett folső faragásai harmóniában vannak a kōmedencével, mintha az örvénylő víz és a sárkányok a hullámok között megremegtetnék a díszítéseit is. [291]

Egy másik jó példa a 17. századi faművészetre a közeli Rinzo, vagy Könyvtár, a nagy vörös, forgatható könyvszekrényével és csodálatosan festett oszlopaival, faragott-festett burkola-tával. Itt ül gyönyörű öltözkében e forgatható könyvállvány öreg kínai feltalálójának, Fudaishi-nek és duhaj fiainak, Fuken-nek és Fujo-nak a szobra.

Néhány újabb lépcsősoron jutunk fel az Elsőtől a Második Udvarba (fig.224). Itt a bejárat mellett megpillantjuk a híres Tobikoye-no-Shishi oroszlánszobrokat, melyek kis termetükkel, komikus kinézetükkel korántsem oroszlánszerűek, és a harmadik Tokugawa-sógunt, Iemitsut vannak hivatva jelképezni. Ebben az udvarban van egy Dob- és Harangtorony, az utóbbiban a „molyette harang”, melyet a felső részén lévő lyuk miatt neveztek el így, és a koreai király ajándéka volt 1642-ben. A közelben áll egy nagy, bronz gyertyatartó, amit a Luchu-szigetek királya adományozott, és két vas lámpás, az utóbbiak az udvarba vezető lépcső mellett állnak. Ezek az 1641-es évszám szerepel, és Date Masamune ajándékozta őket, Sendai híres daimyo-ja, aki 1614-ben követséget küldött Rómába és a spanyol királyhoz. A nagy gyertyatartó, mely a forgó állvány közelében áll, jó példája a 17. századi holland fémművésznek.

A Dob-torony mögött áll az összes nikko-i szentély közül a legfenségesebb, a Yakushido, vagyis Yakushi, a Gyógyító Istenség Csarnoka. Ez az épület valóban mintaként szolgált a legtöbb templom számára. Kapuzatát négy vörös oszlop tartja, melyeket elefántfejek díszítenek a végeiknél. A timpanont gazdagon faragott, aranyozott növényi motívumok díszítik. [292] A fekete, lakkozott kapukon túl, a mennyezet alatt tizenhét finoman faragott, festett fatábla tölti ki

a teret. Az épületen belül számos festett, lakkozott oszlop és burkolatdísz található még. A külső csarnok mennyezetét szürke papírra tussal festett összetekeredett sárkány díszíti, melyet Kano Yasunobu-nak tulajdonítanak, Tannyu legkisebb öccsének. A központi baldachin alatt a főistenség gazdagon díszített szentélye áll. Itt helyezték el aranyozott képmását, kísérőivel, Surya-val, a Napistennel, és Chandra-val, a Holdistennel együtt. A négy sarokban a Négy Égtáj Őrzőinek (Shi-Tenno) festett faszobrai állnak. Egy fekete-vörös baldachin alatt áll a Tizenkét Tábornok, a Juni-jinsho. Közülük két figura, jobbról a harmadik és a szentélytől balra Ieyasu-t jelképezi. A jobbra lévő a fehér arcával és mozgatható sisakjával hasonlít is a legnagyobb Tokugawára. A kecses kismadarak faragványai a szentély felett egészen figyelemreméltóak, ahogy a rémisztő kis fából készült istenség is a szentély mögött, amely Koken „lámpa-hordozójának” stílusában tart a feje fölé egy füstölőtartót. A ragyogó vörös lakkozás szépsége minden oldalról visszaadja a Szent Híd eredeti fenségének eszméjét, melyre már utaltunk. A fehérre festett Yomei-mon [Napfénykapu, színes kép alább], amely a harmadik, utolsó udvarba vezet, a legmivesebb faépület Japánban (fig.225).



A kaputól jobbra és balra szürke fakerítés áll, mely kettéosztja a Yomei-mon épületét. A huszonöt osztásuk mindegyike három nagyszerű festett faragást tartalmaz, virágok, madarak, gyümölcsök és kisebb állatok ábrázolásaival [293] (fig.227). [színes kép alább] A Yomei-mon-t, vagy Bejárat Kaput tizenkét, *keyaki*-fából készült oszlop tartja, melyeket áttört, kerek geometriai formák díszítik. A középső oszlopok egyikén a kaputól balra egy pár kistermetű, kutyaszerű tigris szobra látható. Itt a fa természetes erezte adja az állatok bundáját, így ezeket „erezett tigris” domborműveknek nevezik. Valamivel egyszerűbb, geometrikus faragás látható a baloldali oszlopon. Ebben az esetben a minta fordított, nehogy a kapu túl tökéletes legyen, és ezzel rászabadítsa a gonoszt a Tokugawa-családra. Ezt az oszlopot Mayoke-no-hashira-nak, „Gonoszt Távoltartó Oszlopnak” nevezik.



A földszinten ülő négy figura az őrzők, Saidaijin és Udaijin, régies öltözékben, íjakkal a hátukon, valamint a Kínai és Koreai Kutya, Ama-inu és Koma-inu. A fülkék két oldalán nagy, lendületesen faragott fehér burkolat látható, fent pedig faragott, festett madarak. Egy-egy buddhista angyal díszíti mind a négy fülke mennyezetét. A mennyezetet Kano Tannyu tusrajzai, sárkányai díszítik. A festett táblák sora felett és a keresztgerendán csodálatos áttört faragásokon különböző kínai jeleneteket, etc. örökítettek meg. Gyönyörű áttört peónia-faragások borítják a táblákat a kapu keleti és nyugati oldalán.

A Yomei-mon bizonyosan az egyik legkifinomultabb példája a 17. századi fafaragó művészetnek, amivel találkozhatunk Japánban. A Kara-mon (fig.228) mégis felülmúlja több szempontból. Ez is fehér, mint a Yomei-mon, [294] bronz sárkányok díszítik, és négy nagy *keyaki*-faoszlop tartja aranyozott bronz tetőzetét, finoman kifaragott gerendáit és tábláit. Ezeket az oszlopokat is gazdag faragások díszítik, és ritka kínai fafajtákból készültek, ízelítőül a ragyogó faragott táblákhoz, melyeket hamarosan a Haiden előcsarnokban fogunk látni.[színes kép alább] A gyönyörű kapukat féldomborművek díszítik, a sarkokat bronzdíszek tartják szilárdan össze (fig.229). Az architráv gerendán (déli oldalon) egy kicsi, de aprólékosan kifaragott jelenetben Hsü Yu-t látni, aki a fülét mossa egy forrásnál, hogy megszabaduljon még az emlékétől is annak az esztelen ötletnek, amit császára mondott neki, a fenséges Chao, hogy a kínai trónt átadná hűséges vazallusának, neki, Hsü Yu-nak [a hatalom kísértésének elutasításáról szóló anekdota].



Átkelve ezen a gyönyörű kapun, szembe találkozunk az igazán fényűző Haiden-nel [Imacsarnok], egy aprólékosan faragott és gazdagon festett épülettel, mely egy hosszú, gyékénnyel borított szobát foglal magába, két előszobával (fig.230). Hat, rézzel borított lépcsőfokon jutunk fel, és meg kell állnunk, hogy megcsodáljuk a festett peónia-faragásokat, melyek a nagy, két-szárnyú ajtókat díszítik. Az ajtók mindegyik oldalán egy-egy vörösre lakkozott balkon fut végig s az épület oldalait számos nagyszerű faragás, aranyozott-lakkozott faburkolat díszíti, madaras, virágos motívumokkal. A fafaragó művészetnek ezek a gyönyörű példái magát Jingoro-t dicsérik [†1633]. Belépve a fő helyiségbe, az ember szeme valósággal vibrál a ragyogó és gazdag díszítéstől. A nagy famennyezetet több száz négyzetes tábla alkotja, melyeket Tannyu követőinek festett motívumai töltik meg, aranyozott sárkányokkal. [295] A fekete lakkozott keretek közeit csipkefinomságú aranyozott, hálószerű rácsozat díszíti. A falakat az egyik késői Kano-művész festményei borítják, az oszlopokat, gerendákat, *ramma*-kat (frízeket) és párkányokat pedig aranylakk vagy áttört, gazdagon festett faragások. E szoba felszerelése templomi bronz virágvázákból, nagy aranyozott és feketére lakkozott lámpákból, lakkozott gong-állványokból, aranylakkos dobozokból áll, valamint festett és lakkozott dobokból, aranybrokát függönyökből, és egy csodálatos aranyozott réz baldachinból, melyek összehatásukban az egyik legcsodálatosabb belső teret alkotják Japánban.

Az oldalfolyosók ugyanolyan gazdagon díszítettek. Mennyezetük kazettás és festett, közepén egy repülő buddhista angyallal. Egy színes és aranyozott madaras-virágos dombormű-fríz fut körbe a helyiségen, melynek minden négyzetcentiméterét fekete vagy arany lakkozás, festés borít. A szoba oldalait Tannyu valamelyik követőjének vadul tobzódó festményei töltik ki, és a felső végén áll az ország talán két legszebb faragványa. A magának Kano Tannyu-nak tulajdonított alkotások (fig.231) két vigyázó, tüzes tekintetű sást ábrázolnak, mintha épp a levegőbe emelkednének, hogy a prédájukra lecsapjanak. Titkuk talán az átmenet, ahogy a szemlélőre hat a sík festmények közül a térbe kiugró alakjuk, ami még természetesebbé teszi őket.

A fő helyiségtől jobbra lévő kamra nagyon hasonló, annyi kivétellel, hogy sasok helyett [296] főnixmadarak jelennek meg két domborművön. A mennyezet kialakítása itt különösen mesteri. A Meiji-restauráció előtt ez a kamra a sógun vagy a Tokugawa-ház valamely tagjának várakozó-szobája volt, mielőtt meglátogatták nagy ősük szentélyét.

A négy fekete, lakkozott lépcsőn átjutva a bambusz-paravánokon túl lévő Haiden (Imacsarnok) mögé, eljutunk a csodálatos Oishi-no-ma-hoz [Ishi-no-ma], vagy „Kőkamrához”, amit azért neveznek így, mert a gyékény alatt kőből van a padlója. A mennyezet itt ismét gazdagon faragott és festett madarakkal teli. A hat pár ajtón részletgazdagon faragott peóniák láthatók, a fríz és a párkányok hullámokat és peóniákat ábrázolnak ragyogó kivitelezésben. A lépcsőkön lefelé mindegyik oldalon két nagy, fekete, lakkozott faburkolat látható, kedves krizantém-motívumokkal, etc., aranyozva. És ha valakinek mindez a pazar látvány nem elég, a baldachin mellett két nagy ezüst váza áll, melyekből mozgatható ezüst szilva-, fenyő- és bambusz-ágak emelkednek ki. Itt is áll négy aranyozott, lakkozott asztal, gyöngyház berakással, és egyéb gyönyörű vázák és lakkozott lámpák. De talán a műélvezet legmagasabb csúcsaira a Honden [Főcsarnok] díszítésének szemlélésével jutunk, melyhez az Oishi-no-ma aranyozott ajtóit vezetnek (fig.232).

Ez a kamra teli van vörös lakkozással és gazdagon aranyozott oszlopokkal, mely utóbbiakon féldomborművű peónia-faragások láthatók, melyek a természetes keyaki-fából emelkednek ki, és számos áttört tábla peónia-faragásokkal, fácska- és fönixmadár-ábrázolásokkal. Az egész mennyezetet faragott és festett fönixmadár- és virágmotívumok díszítik. [297] Az ajtókat az egyik oldalon aranyozott hurkokból álló minták díszítik; a másik oldalon rombuszmintás aranyozott réztáblák láthatók, fekete alapon arany lakkozással, rendkívüli gazdagsággal. A frízek áttört peónia- és fönix-ábrázolásokkal vannak teli, melyek mindegyike ragyogó színekben pompázik, és a gerendákat is hasonló minták díszítik, valamint szilva-, fenyő- és bambuszfák ábrázolásai. A kamra északi végében függő páros ezüst tükrök a pompa utolsó tartozékai ebben a legragyogóbban díszített kamrában, Nikko számos fényűzően ellátott helyiségei között.

Egy rövid folyosón keresztül érkezünk a Naijin-hoz, ennek újabb, ragyogóan faragott, festett mennyezetéhez és ajtóihoz, melyeken peónia-faragások láthatók. A három, bőségesen aranyozott és fekete lakkos oltáron arany vázák állnak, megtöltve aranyozott papír gohei-jel. A szoba mindegyik oldalán és sarkaiban csodálatosan eredeti, jó állapotú, és Kano Tannyu-nak tulajdonított falképeken buddhista istenségek láthatók. Ezeket a képeket gazdagon díszített seiyembrokat függönyök védik.

Elhagyva a Haiden-t, visszatérünk a Harmadik Udvarba — vagyis a Yomei- és Kara-mon kapuk közötti udvarba. Jobbra látható a Jinjo-do, egy raktárház a nagy, hordozható, baldachinos szentélyek (mikoshi) és a körmeneti felszerelések számára, melyeket a júniusi és szeptember eleji éves felvonulásokon használnak, ahogy Tokióból kivonulva lehet látni őket, ha valaki szerencsétlenségére nincs épp Nikko-ban. A közelben két épület áll, a Goma-do balra, a Kagura-do jobbra. Az előbbiben színes papírfestmények láthatók, melyeket a Kano-iskola egyik művésze készített, valamint [298] kifinomult, áttört fafaragások. 1868 előtt ebben az épületben végezték a goma-t, a „tűz-imákat”.

A Kagura-do, vagy a „Kagura Csarnoka” a táncszínpadáról kapta nevét, ahol a papnők a terjedelmes vörös és fehér öltözékeikben a rövid, szakrális táncot, a kagura-t adják elő. Ez méltóságteljes forgásokból és egy szisztrum-szerű csengős hangszer rázásából áll.

A Goma-do mögött vannak a kolostorok, ahol csodálatos régi brokátoikat, lakkozott fa táncmaszkokat, jelmezeket, páncélokat, ősi kardokat, lakkozott templomi edényeket etc. állítottak ki, számos egyéb 16-17. századi érdekes tárgygal.

Japán legnagyobb államférfiának, katonájának és uralkodójának sírját egy ösvényen érjük el, amely a Goma- és a Kagura-csarnokok között vezet, át a híres kapu alatt, amelyen Jingoro fekete-fehér macskája alszik, virágzó peóniák között, mintha egérről álmodna [Sakashita-mon, Nemuri-Neko, színes kép]. A vidék népe azt mondja a nemuri-no-neko-ról, hogy ha ébren lenne, leugrana a kapuról, annyira életszerű a faragása!



A kapun át egy mohos ösvény vezet a kétszáz lépésre álló magas halomsírhoz, melyen Ieyasu síremléke áll. A torii-n túl, a lépcső tetején van a sírkápolna, és mögötte a kerek kőkerítés, amely körbefogja Ieyasu bronz-sztupáját (fig.233).[színes kép] Előtte áll egy hatalmas bronz gyertyatartó, mely gólyát ábrázol, valamint egy bronz *koro*, vagy füstölőtartó, [299] és egy bronz váza, lótusz-díszítéssel. Ez az összeállítás is nagyszerű példája a korai 17. századi fémművességnek.



Az óriás japán cédrusokkal szegélyezett fő ösvény, amely Imaichi-től [Nikko-val szomszédos település] a Hotake-iwa-ig vezet, a hegyig, ahol Ieyasu szentélye áll, folytatódik a Somen-vízeséséig. Az ösvény fáit Matsudaira Emon-no-Tayu ültette 1650-ben, mintegy 24,5 mérföld hosszúságban [kb. 40 km], és húsz évig tartott az ültetésük. Daimyo társai, akik a drága lakkozott, bronz, és egyéb tárgyakat ajándékozták az Ieyasu-szentély részére, kigúnyolták a sok kis fa ültetése miatt. Legutóbb felbecsülték, hogy a fasor megmaradt részén a faanyag minden egyes lépésenként 50 dollárt ér.

A Somen-vízesésekhez vezető sétaút egy kövezett ösvényen halad a több mint száz láb [kb. 30 m] magas cédrusok között, egyik oldalon a rohanó folyóval, a másikon a fákkal benőtt Hōtake-iwa meredélyével. Az ösvény oly keskeny, hogy az ember szinte megérintheti a vörös kérgű fákat, melyeknek hatalmas törzse szálegyenesen nyúlik az ég felé. A fák között, tőlünk balra egy kis patak fut szelíden egy kővályúban, vidáman csobogva a szent hegy északi oldala felé, ahol a nagy kőmedencét táplálja az Ieyasu-templom Második Udvarában. Ez az ösvény a Somen-vízesésekhez kétségtelenül a legfestőibbek egyike az egész világon. Az ember elsétálhat az [300] Ieyasu-síremléktől jobbra a hegyen, egészen addig, míg eléri a kis vízeséseket és rajtuk túl a romos templomokat. Követhetjük a régiek lábnyomait, ahogy az ösvényen felemelkedtek (jobbra), és a hegyháton át, le a csodálatos cédrusfák mentén a templomok csoportjához, melyeket Futa-ara-no-jinja-nak, és Iemitsu-sírjának neveznek.

A Futa-ara szentélyek építészetileg a Toshogu- (Ieyasu) szentélyek felett állnak, noha kivitelezésükben kevésbé közelítik meg őket. De érdemes megtekinteni őket, különösen a Haiden-t (Imacsarnok) és a Honden-t (Főcsarnok).

Szemben velük áll a Jo-gyo-do, egy vörösre lakkozott épület, melyet a Hokke-do-val kapcsol össze egy rövid, fedett átjáró. Az első épületet Amidának szentelték, a másodikat Kishimojin-nek, egy nőnek, aki megesküdött, hogy felfal minden gyermeket Ragagriában, a buddhizmus központjában [a japán shinto sokáig küzdött riválisával, az indiai buddhizmussal]. Kishimojin démonként született újra, és 500 gyermeknek adott életet, akik közül minden nap felfalt egyet. Maga Shakyamuni térítette meg a buddhizmusra, és utolsó napjait egy apácakolostorban töltötte. Japánban a kisgyermekeket pártfogójaként tisztelik.

Mindkét templomban végeláthatatlan sorban állnak az aranyozott vagy festett szobrok, melyek kevésbé érdemelnek figyelmet. A Jo-gyo-do-ban van egy megfigyelt Fudo-ábrázolás fából, amit talán a 13-14. századi Kamakura-iskola egyik művésze készített. A figura egy fülkében áll a központi szoba északi részén.

A közeli Haiden mennyezete teli van festett peóniákkal és díszítőmotívumokkal, a padló fényes feketére lakkozott, [301] a *ramma* sűrű sorai faragottak-festettek, és a szokásos buddhista baldachin alatt arannyal írott szutrák helyezkednek el ezüst tartókban. A baldachin teteje aranyozott réz. E templom mögött áll a kő emlékmű, amely jelzi Chiuko Jigen Daishi sírját, aki Nikko apátja volt 1616-ban, amikor Ieyasu szentélyét építeni kezdték.

Egy rövid lépcsősor vezet fel a Nio-mon kapuhoz, melyet a Deva Királyok, Indra és Brahma festett fafigurái őriznek. Külső fülkéik 10 láb magasak [kb. 3 m], de megformálásukból hiányzik a korábbi művészek igazi szenvedélye. A két szobrot az Ieyasu-szentély Nio-mon-jából hozták ide, nem sokkal az 1868-as restauráció után.

Az Első Udvarba lépve látjuk (balra) a Hozo-t, vagy Kincsesházat, jobbra a Chodzuya-t, vagy Kőmedencét [fig.223, színes kép]. Az utóbbit magába foglaló építmény mennyezetének festett sarkányát Kano Yasonobu készítette, Tannyu kisebbik öccse. Ennek közelében több mívés bronzlámpa látható, különböző daimyo-k adományai, akiknek neveit és címereit a lámpákra vésték. A Niten-mon, vagyis a „Szél és Mennydörgés Isteneinek Kapuja” vezet a Második Udvarba. Ez a kapu vörös és fehér, mint a Nio-mon, és ehhez hasonlóan négy fülkéje van, melyekben négy nagy figura helyezkedik el. Velünk szemben van Idaten és Bishamonten, az előbit zöldre, az utóbbit vörösre festették. Kialakításukban nincs semmi említésre méltó. A hátsó fülkében álló két, szenvedélyes figura adta a kapu nevét. Itt áll Raijin, a Mennydörgés Istene, dobok gyűrűjében, és Fujin, a Szelek Istene (fig.234), két kifejezetten rossz példája a fafaragó művészetnek, de nagy kedvencei a Nikko-ba látogató japánoknak és külföldieknek egyaránt. Raijin egy villámot tart [302] a jobb kezében; Fujin a vállára vetve egy zsákot tart, melyből kiengedi a márciusi szellőket és az augusztusi tájfunnt. A kapun két bronzlámpás függ.

Hetvenegy lépcső vezet tovább a Harmadik Udvarba, ahol jobbra és balra áll a Dob- és a Harangtorony, a maguk jellegzetes formájában. A harangot és a dobot ötven évente csak egyszer szólaltatják meg, amikor szertartást rendeznek Iemitsu tiszteletére.

Egy másik rövid lépcsősor a Yashomon-hoz, vagy Démonok Kapujához vezet bennünket, egy rendkívül művészi kapuhoz, amelyet a Shi-Tenno [Templomörzők] fenyegető alakjai vigyáznak.

Ezt követően, a Negyedik Udvarban áll 22 mives bronzlámpás. A Kara-mon majdnem olyan gazdagon faragott, mint Ieyasu szentélyében. Különösen figyelemreméltó a két nagy fehér főnixmadár az ajtó felett, és maguk az ajtók, melyeket gyönyörű növényi és más motívumok borítanak vörösben és aranyban. A Haiden, vagy Imacsarnok belül nagyon hasonló az Ieyasu-szentélyhez (fig.235). Az aranyozott táblákon minden oldalon három nagy sárkány látható, melyeket Kano Tannyu-nak tulajdonítanak, míg a tanítványai készítették a számos arany sárkányt, melyek a mennyezeti táblákat töltik ki. A ramma ugyancsak majdnem olyan kidolgozott, mint az Ieyasu-szentélyben, és hasonló az ábrázolások is. A mennyezet közepéről függő nagy, aranyozott réz baldachin Kage hercegnő ajándéka volt; az aranyozott „tülkös” lámpák a koreai király ajándékai; az ezüst fűzfa és az ezüst cseresznyefa, melyek aranyozott bronz vázákban állnak, Kishu hercegének adományai; a bronz golya-pár és a bronz lótuszvirág-páros más nemesek ajándékai.

Az emögött lévő Ainoma, vagy Folyosó [303] a Honden-hez vezet, és mennyezetén festett főnixmadarakat ábrázoló művészi táblákkal. Itt sorakoztak fel a sógun daimyó-i, amikor Tokugawa imádkozni jött az ősei szelleméhez. A fémművesség remek példái a két bronz lámpatarató és a nagy bronz koro, vagy füstölőtartó, mely közöttük áll. A lépcső feletti ajtó táblái rendkívül gazdagon faragottak. Arany lakkozás borítja az állatfigurákat és díszítéseket. Az oldalsó táblákon színes növényi motívumok láthatók, melyeket a Kano-iskola egyik művésze készített a 17. században. A balra lévő ajtók, melyek, ha lehet, még gazdagabb díszítésűek, egy kis folyosóra nyílnak, amely a Honden-be, vagy Belső Szentélybe vezet, ahol a feudális időkben a sógun imádkozott.

Ez az egyik legszebb a nikko-i templomok között. Külseje ragyog a vörös lakktól. Ajtói is vörösre lakkoztak és gazdagon aranyozottak, az épület alsó részét pedig vörös-fekete lakkozású aranyozott réz elemek tarkítják.

A bejárat ajtókat és az épületet tartó oszlopokat aranyozott vörös lakkréteg borítja, a hosszú, alacsony mennyezetet pedig egy hatalmas, tekergőző festett sárkány díszíti, melyet Kano Tannyu készített. Az áttört faragások zenélő angyalokat ábrázolnak, fölöttük madarakkal, melyek kitöltik a frízt (ramma), ami körbefut a szobán, vetekedve bármely díszítéssel Nikko-ban. A mennyezetről egy fém baldachin függ le, amely szokásos felszerelése a templomoknak, és minden egyes tárgy egyedülállóan művészi kivitelezésű.

Középen, átellenben áll a ragyogó Luchu-szentély. Ez tartalmazza Iemitsu szobrát és emléktábláját. [304] A Shi-Tenno őrzi a szentély négy sarkát, amelyet gazdagon borítanak a lakkozott madár-, állat-, virág- és növényábrázolások. Egy oldalajtó (balra) a Go-Honden-hez vezet, mely figyelemreméltó a Kano Tannyu által készített három selyemfestménye miatt. A három festmény a Shaka-háromságot ábrázolja. Buddha ül középen, vörös köntösben, mögötte egy nagy mandorla; jobbján Monju [ind. Manjushri bodhiszattva], terjedelmes köntösben, oroszlánháton, balra pedig Fugen [ind. Samantabhadra bodhiszattva] ül fehér elefánton. A fal díszítése gyönyörű nagy, színes lótuszvirágokat ábrázol arany háttérben.

A Gokujo-ban, vagy Konyhában, ahol a szent felajánlásokat megfőzték, egy híres aranyozott, lakkozott Goan áll, egy hordozható baldachinos hintó, amellyel Ieyasu asztalát idehozták a suruga-i Kunoanból. Az utazás, melynek során az asztal idekerült, 1617-re tehető. A Konyha padlóját fekete lakkal vonták be, és aranyozott lakk és gyöngyház díszítésű felhők díszítik. Háttul nemesfémekkel berakott díszítés látható, amely talán a Sumeru-hegyet ábrázolja [ind. Meru], a buddhista mitológia isteneinek otthonát.

Innen átjutunk a gazdagon lakkozott Kokamon-hoz, melyet mives bronz lámpák szegélyeznek, és elérkezünk egy kis sírszentélyhez (Haiden), mely mögött Iemitsu, a harmadik Tokugawa sógun (1604-1651) sírja áll. Ez nagyon hasonló Ieyasuéhoz, mely a 233. ábrán látható.

Ford.: Z. Tóth Csaba

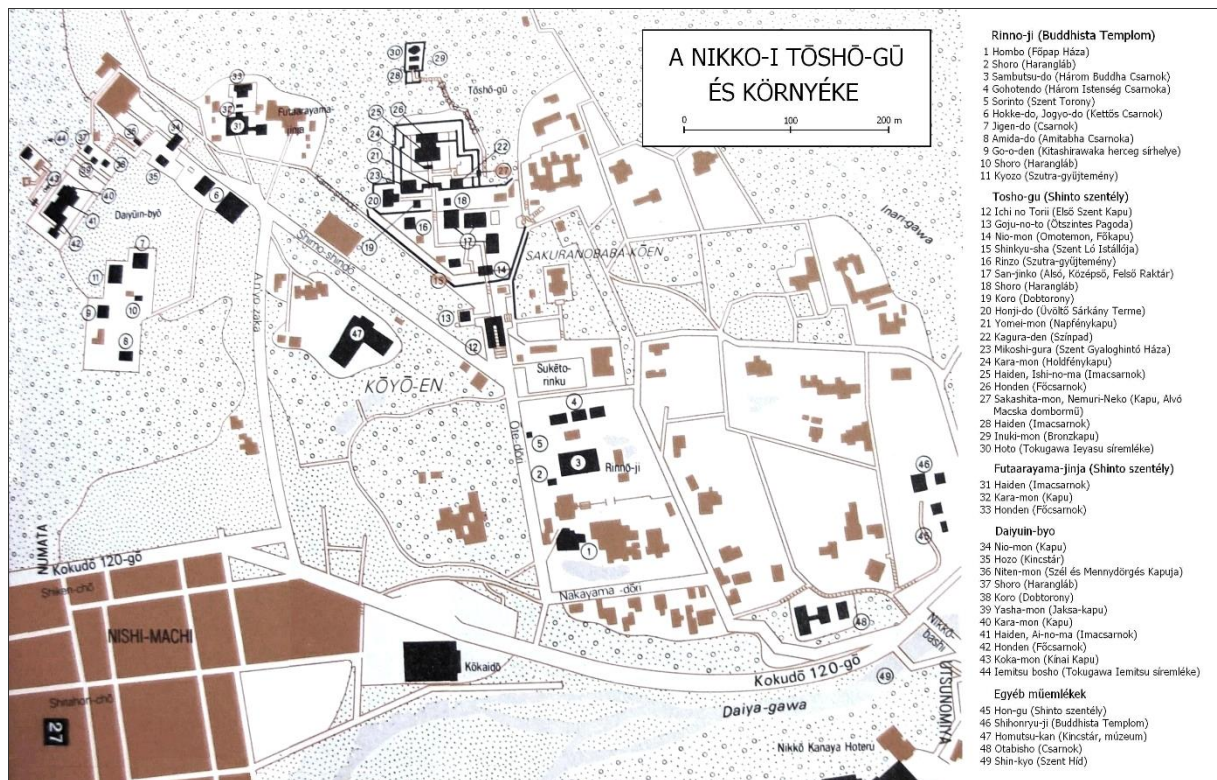
Forrás: Garrett Chatfield Pier: *Temple treasures of Japan*, 1914, pp. 287-304.



*A Nikko-hegy elhelyezkedése Japán főszigetén, Honshu-n (Japanese Mythology A-Z); Nikko-tól nyugatra található Nagano és a Togakushi-szentély a cédrusfasorával, egyaránt az északi szélesség 36. foka körül, ami a földközi-tengeri Kréta, Ciprus magasságának felel meg, de ez kevésbé érvényesül a télen hidegebb japán klíma miatt*



*A Nikko Nemzeti Park részlete a shintó és buddhista szentélyekkel*



A nikko-i Tōshō-gū és környéke

